

STUDIEPLAN

Tverrfaglig miljøarbeid innen rus og
psykisk helsearbeid

FHH51D

Innhold

1	GENERELT OM FAGSKOLEUTDANNING I HELSE- OG OPPVEKSTFAG.....	6
1.1	Opptakskrav	6
1.1.1	Relevante fagbrev for tverrfaglig miljøarbeid innen rus og psykisk helse	6
1.1.2	Innpassing, fritak og muligheter for å ta enkeltemner	7
1.1.3	Søknad	7
1.1.4	Poengberegning og rangering	7
1.1.5	Tjenesteområder	7
1.2	Læringsutbytte for utdanningen	7
1.2.1	Overordnet læringsutbytte for utdanningen Tverrfaglig miljøarbeid innen rus og psykisk helsearbeid	8
1.3	Begrepsavklaringer og fokusområder for utdanningen	9
2	ORGANISERING AV UTDANNINGEN	12
2.1	Emneoversikt.....	12
2.2	Arbeidsformer og metoder i utdanningen	13
2.2.1	Veiledning og refleksjon	13
2.2.2	Basisgrupper	14
2.2.3	Teori / litteratur / oppgaver	14
2.3	Praksis.....	14
2.3.1	Veiledning i praksisperioden	14
2.4	Skjematisk gjennomføringsmodell for Tverrfaglig miljøarbeid rus og psykisk helsearbeid, deltid over 2 år:	15
3	ARBEIDSKRAV OG VURDERING.....	16
3.1	Kriterier for vurdering av arbeidskravene.....	16
3.2	Vurderingsformer	17
3.3	Mappevurdering.....	17
3.4	Vurdering av skikkethet	17
4	UTDANNINGENS FAGLIGE INNHold	19
4.1	Emne 1 – Felles grunnlag for fagskoleutdanningene i helse- og sosialfag.....	19
4.2	Emne 2 Helsefremmende og forebyggende arbeid	21
4.3	Emne 3 Fagspesifikk kunnskap om brukergruppene	24
4.4	Emne 4 Organisering, system og ledelse.....	27
4.5	Praksis.....	29
4.6	Emne 5 Hovedprosjekt / eksamen	33
	RETNINGLINJER FOR PRAKSIS GJENNOMFØRT SOM UTVIKLINGSARBEID PÅ EGEN ARBEIDSPASS	34

RETNINGSLINJER FOR PRAKSISPERIODEN FOR FAGSKOLEUTDANNING VED
PRAKSISUTPLASSERING 34

1 GENERELT OM FAGSKOLEUTDANNING I HELSE- OG OPPVEKSTFAG

Fagskolens opplæringstilbud i Norge skal være tilpasset samfunnets behov for kompetanse. Studieplanen i "Tverrfaglig miljøarbeid innen rus og psykisk helsearbeid" er utarbeidet i samarbeid med Fagskolen Innlandet, Sykehuset Innlandet og kommuner i Innlandet. Studieplanen er utviklet med sikte på å gi helsefagarbeidere en styrket kompetanse i møte med nye og utvidede arbeidsoppgaver i helse- og omsorgstjenesten.

Helse- og omsorgssektoren står overfor store utfordringer i årene framover. Endringer i befolkningsmessige forhold og en samfunnsutvikling med økende etterspørsel etter alle typer helse- og omsorgstjenester utfordrer velferdssamfunnet. Samhandlingsreformen og økt oppgaveoverføring fra spesialisthelsetjenesten til kommune er en del av samfunnsutviklingen som igjen stiller store krav til fagkompetanse blant helsefagarbeider og hjelpepleiere.

Kommunene får økning i arbeidsoppgaver innen rus og psykiatrifeltet og det vil være en betydelig omsorgsutfordring å bistå pasienter med så sammensatte helseutfordringer. Fagskoleutdanningen "Tverrfaglig miljøarbeid innen rus og psykisk helsearbeid" har som mål å gi oppdatert og kvalitetssikret kunnskap i samarbeid med praksisfeltet.

1.1 Opptakskrav

Opptaksvilkår er beskrevet i Forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning ved Fagskolen Innlandet <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-12-19-2113>

Denne beskriver:

- Generelt opptaksgrunnlag
- Opptak på grunnlag av dokumentert relevant praksis
- Opptak på visse vilkår ved sen fag- eller svenneprøve (Betinget opptak)
- Opptak på visse vilkår
- Opptak på grunnlag av utenlandsk utdanning
- Utfyllende regler om språkkrav for søkere med utenlandsk utdanning

Søkere må levere politiattest ved oppstart, ikke eldre enn 3 mnd.

1.1.1 Relevante fagbrev for tverrfaglig miljøarbeid innen rus og psykisk helse

- Fullført og bestått videregående opplæring med følgende fagbrev/vitnemål: omsorgsarbeider, hjelpepleier, helsefagarbeider, aktivitør, portør, ambulansearbeider, barne- og ungdomsarbeider.
- Søkere som kan dokumentere at de skal gjennomføre fagprøve etter opptaksfristen, kan tildeles plass på vilkår om bestått prøve inne 31.12 opptaksåret.

1.1.2 Innpassing, fritak og muligheter for å ta enkeltemner

Studiet er delt inn i emner. Det er mulig å søke om fritak for et eller flere emner dersom man kan dokumentere at man har tilsvarende emner fra før, se

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-12-19-2113>, § 2-9.

Det er mulig å søke skolen om å få ta enkeltemner. Når et emne er gjennomført og bestått vil studenten kunne få karakterutskrift.

1.1.3 Søknad

Utdanningen er organisert gjennom Samordna opptak som fastsetter regler for søkning, søknadsfrister og kunngjøring av opptak, se www.samordnaopptak.no.

1.1.4 Poengberegning og rangering

Det er fastsatt nasjonale regler for poengberegning og rangering ved opptak. Dette er beskrevet i *Forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning*,

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-07-11-1005>, kap 3.

1.1.5 Tjenesteområder

Utdanningen i Tverrfaglig miljøarbeid innen rus og psykisk helsearbeid kvalifiserer blant annet for arbeid innen:

- Hjemmebasert omsorg
- Boenheter som er bemannet med helsepersonell
- Rus og psykisk helsevern i kommunene
- Psykisk helsevern og andre spesialisthelsetjenester
- Lavterskeltilbud for mennesker med rus- og eller psykisk lidelse

1.2 Læringsutbytte for utdanningen

Det er en målsetning at yrkesutøvere med fagskoleutdanning i «Tverrfaglig miljøarbeid innen rus og psykisk helsearbeid» skal ha et bevisst forhold til etikk og et grunnleggende menneskesyn om at alle mennesker er like mye verdt. Dette skal gjenspeiles i deres holdninger overfor mennesker med rus og/eller psykiske lidelser. Studentene skal ha fokus på brukermedvirkning og yrkestilnærming skal preges av mestringsfokus, livskvalitet og tverrfaglighet.

Studentene skal i tillegg tilegne seg kunnskap om ulike psykiske lidelser, ruslidelser og kombinasjon av disse. De skal kunne identifisere tidlige tegn på sykdommen, ha kunnskap om ulike måter å forstå lidelsen på og de skal kunne bidra som en aktiv, selvstendig aktør i tverrfaglig samarbeid rundt disse brukerne/pasientene.

Læringsutbyttebeskrivelsen for fagskoleutdanningen skal gi en oversikt over hvilken kompetanse studentene skal ha etter gjennomføring av det aktuelle emne eller utdanningen som helhet. Læringsutbyttebeskrivelsene er i henhold til det nasjonale kvalifikasjonsrammeverkets krav og er inndelt i kunnskap, ferdighet og generell kompetanse.

Kunnskap	Forståelse av teorier, fakta, prinsipper, prosedyrer innen fag, fagområder og/ eller yrker.
Ferdighet	Evne til å anvende kunnskap til å løse problemer og oppgaver. Det er ulike typer ferdigheter - kognitive, praktiske, kreative og kommunikative ferdigheter
Generell kompetanse	Evne til å anvende kunnskap og ferdigheter på selvstendig måte i ulike situasjoner gjennom å vise samarbeidsevne, ansvarlighet, evne til refleksjon og kritisk tenkning i yrkes- og utdanningssammenheng

1.2.1 Overordnet læringsutbytte for utdanningen Tverrfaglig miljøarbeid innen rus og psykisk helsearbeid

Kunnskap	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har kunnskap om rus- og psykiske lidelser og har innsikt i hvordan helsefagarbeidere kan bidra til økt livskvalitet og hverdagsmestring for mennesker med disse lidelsene • Forstår betydningen av mestringsfokus og helsefremmende arbeid i rehabiliteringen av brukere med psykiske lidelser og ruslidelser • Har kunnskap om, og fokus på, etikk slik at pasient/bruker kan oppleve styrket livskvalitet og brukermedvirkning • Har innsikt i sentrale lover og forskrifter som regulerer plikter og rettigheter innen helse og rusomsorg • Har kunnskap om hvordan helse og omsorgstjenester for mennesker med ruslidelser og psykiske lidelser er organisert og forstår betydningen av tverrfaglig arbeid • Kan oppdatere sin kunnskap innen psykisk helse og rusarbeid. • Har kunnskap om kommunikasjonsverktøy som sikrer brukermedvirkning og bidrar til relasjonsbygging.
Ferdigheter	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan anvende kunnskap om mennesker med rus- og psykiske lidelser for å delta i tverrfaglig planlegging, organisering og iverksetting av tiltak og metoder • Kan anvende etikk, brukermedvirkning og mestringsfokus til å danne gode relasjoner til brukere og deres pårørende

	<ul style="list-style-type: none"> • Kan anvende kunnskap og samhandlingskompetanse i veiledning av pasienter/brukere for å oppnå mestring og aktiv problemløsning • Kan anvende fagkompetanse for å bidra til å forebygge problemutvikling, sykdom og funksjonsnedsettelse. • Kan kartlegge ressurser og identifisere behov hos pasienter/brukere med rus- og psykiske lidelser for å iverksette helsefremmende tiltak
Generell kompetanse	Studenten <ul style="list-style-type: none"> • Har forståelse for etiske utfordringer og dilemmaer, reflekterer bevisst over egen praksis, holdninger og verdier i møte personer med psykiske lidelser og ruslidelser og deres pårørende • Har utviklet en etisk grunnholdning som ivaretar brukermedvirkning, brukerens integritet, og faglig forsvarlighet • Kan utføre helsefremmende, forebyggende, behandlende, rehabiliterende og/eller lindrende omsorg etter pasienten/brukerens individuelle behov og ønsker • Kan bygge relasjoner preget av respekt, raushet og toleranse. • Kan samarbeide tverrfaglig om tjenestetilbudet til pasienter/brukere med psykiske lidelser og ruslidelser • Kan utvikle arbeidsmetoder og tjenester til pasienter/brukere med ruslidelser og psykiske lidelser gjennom kunnskapsdeling, veiledning og etisk refleksjon på arbeidsplassen

1.3 Begrepsavklaringer og fokusområder for utdanningen

Utdanninger innen Helse- og oppvekstfag har et felles hovedmål:

Utdanningene skal utvikle studentene til reflekterte yrkesutøvere. Studentene skal etter gjennomført utdanning ha etablert et grunnlag for livslang læring og kontinuerlig omstilling.

Omsorg er en viktig del i arbeidet med personer med rus- og psykiske lidelser. God omsorg bygger på et helhetlig menneskesyn hvor en møter det enkelte mennesket med respekt og verdighet. Dette krever innsikt i den enkeltes livsfortelling og sykdomshistorie, men også fokus på den enkeltes ressurser og mestringsmuligheter.

Rus og psykisk helsearbeid

Hovedtanken med denne videreutdanningen er å øke kompetansen til hjelpepleiere og helsefagarbeidere innen fagfeltet rus- og psykiske lidelser.

I arbeidshverdagen til helsefagarbeidere og hjelpepleiere er det mer vanlig enn uvanlig å møte pasienter med sammensatte helseutfordringer. Mange pasienter som har alvorlige psykiske lidelser, har også et rusproblem og motsatt. I lys av samhandlingsreformen og

oppgaveoverføring fra spesialisthelsetjeneste til kommune ser vi økt behov for god kompetanse innen rus- og psykisk helsearbeid i kommunene.

Det er ventet store demografiske endringer i Norge de neste 20 årene med flere eldre og færre i arbeidsfør alder. Dette vil antakelig skape en stor etterspørsel etter faglig oppdaterte, kompetente helsefagarbeidere.

Verdighetsbegrepet

Verdighet er et sentralt begrep i alle helse- og omsorgsutdannelser og prinsipper for verdighet henger tett sammen med etikk og menneskesyn.

- 1 Alle mennesker har rett til å leve et verdig liv.
- 2 Et verdig liv er å kunne bruke sine ressurser som menneske. En forutsetning for dette er å ha tilgang til et tilfredsstillende nivå av helsetjenester, utdanning, inntekt og sikkerhet.
- 3 Verdighet er å ha frihet til å ta avgjørelser og treffe valg som berører eget liv – og oppleve at denne rettigheten blir møtt med respekt.
- 4 Verdighet bør være det styrende prinsipp for alle handlinger.
- 5 Vår egen verdighet henger nøye sammen med andres verdighet.» (kongehuset.no)

Etikk og menneskesyn

Et sentralt mål for videreutdanningen er at studentene skal ha et bevisst forhold til egne holdninger og menneskesyn samt at de skal se hvordan dette påvirker egen fagutøvelse. Studentene skal ha god kjennskap til yrkesetiske retningslinjer og de skal kunne være fullverdige deltakere i etisk refleksjon på egen arbeidsplass samt vise gode holdninger overfor mennesker de skal hjelpe.

Relasjon

Relasjonskompetanse krever bevissthet og evne til refleksjon over hvordan egne holdninger innvirker på ens adferd og hvordan egen adferd innvirker på andre menneskers oppfatning av situasjonen. Relasjon er grunnlag for godt hjelpearbeid og dermed sentralt i utdanningen

Mestringsfokus

Et sentralt element i godt hjelpearbeid er å legge til rette for at brukere / pasienter kan mestre opp til sitt potensiale. God omsorg bør innebære en tilnærming der mennesker blir gitt mulighet til å leve meningsfulle og tilfredsstillende liv, på tross av sine rus- og/eller psykiske helseutfordringer. Dette krever bevisste fagpersoner med respekt for selvbestemmelse og integritet, samt yrkespraksis preget av respekt, håp og optimisme.

Brukermedvirkning

At tjenester til mennesker med rus- og/eller psykisk lidelse utformes i samarbeid med den den gjelder er en lovfestet rettighet for bruker/pasient. Dette er i tillegg et viktig prinsipp for å sikre etisk forsvarlig yrkesutøvelse og respekt for enkeltmennesket.

Miljøarbeid

Miljøarbeid er sentralt i yrkesutøvelse for mange helsefagarbeidere. Dette kan innebære ulike typer aktiviteter, både individuelt og i grupper. Det ligger et stort behandlingspotensiale i godt og bevisst miljøarbeid der fysiske, psykiske og sosiale omgivelser kan fremme personlig vekst og utvikling.

Livskvalitet

Livskvalitet handler om det som gir livet verdi og mening; hva skal til for å kjenne på positive følelser som glede og mestring. Det er et mål at studentene skal ha et bevisst forhold til begrepet og respekt for subjektets individuelle opplevelse av hva som gir livet mening. Denne respekten har tett sammenheng med etikk og menneskesyn og krever bevisst refleksjon når en skal hjelpe noen som velger å leve sitt liv på andre måter enn flertallet av befolkningen.

2 ORGANISERING AV UTDANNINGEN

Utdanningen *Tverrfaglig miljøarbeid innen rus og psykisk helsearbeid* er et 38 ukers heltidsstudium som gjennomføres som et deltidsstudium over 76 uker, tilsvarende fire semestre. Utdanningen er delt inn i emner og temaer. Det er også mulig for studenter å søke om fritak for et eller flere emner dersom de kan dokumentere at de har tilsvarende emner fra før.

2.1 Emneoversikt

Emne 1 - 20HH51F– 11 studiepoeng

Felles grunnlag for fagskoleutdanningene i helse- og sosialfagene

- Arbeidsformer og metoder i studiet
- Helse- og sosialfagene i samfunnet
- Etikk
- Kommunikasjon og samhandling
- Stats og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk
- Sosiologi og psykologi

Emne 2 - 20HH51G – 7 studiepoeng

Helsefremmende og forbyggende arbeid

- Generelle kunnskap om psykisk helsearbeid og rusarbeid
- Helsefremmende og forebyggende arbeid
- Kommunikasjonsprosessen, relasjonskompetanse
- Etske og juridiske utfordringer

Emne 3 - 20HH51H – 12 studiepoeng

Fagspesifikk kunnskap om brukergruppene

- Rusrelaterte lidelser og avhengighet
- Psykiske lidelser
- Utfordrende adferd
- Å arbeide målrettet som miljøarbeider individuelt og i team etter individuell plan

Emne 4 - 20HH51I – 6 studiepoeng

Organisering, system og ledelse

- Aktører i pasientforløpet
- Organisering og samhandling i pasientforløpet
- Yrkesutøvelse og arbeidsverktøy
- Kommunikasjon og veiledning

Emne 5 - 20HH51J – 10 studiepoeng

Hovedprosjekt / eksamen

- Fordypningsarbeidet skal være praksisrettet og knyttet til et eller flere temaer i utdanningens emner

Praksis - 20HH51K – 10 uker – 14 studiepoeng

- Praksis er en obligatorisk del av utdanningen, og skal ha et omfang på 10 uker (300 timer). Det bør legges til rette for at praksis kan gjennomføres mest mulig sammenhengende fortrinnsvis etter at emne 3 er avsluttet.

2.2 Arbeidsformer og metoder i utdanningen

Arbeidsformene i utdanningen skal bidra til å utvikle bedre praksis. Studentene har erfaring fra arbeid innen helse- og omsorgsektoren, noe som gir anledning til å benytte erfaringsbaserte og studentrettede undervisningsformer. Det er også viktig å være bevisst på den rollen fagskolestudentene innehar i arbeidslivet og tilrettelegge undervisningen på en måte som stimulerer yrkesfunksjonen. Utdanningen krever at studentene har stor grad av egenaktivitet og tar ansvar for egen læring gjennom selvstudie og i samarbeid med hverandre.

Arbeidsmetoder som anvendes i studiet er forelesninger, dialogpreget undervisning, muntlig framlegg, presentasjoner, prosjektarbeid med tverrfaglig fokus, praksis, refleksjon over eget arbeid og selvstudium med nettstøtte, ulike former for arbeid i grupper, som for eksempel rollespill og simulering evt. med bruk av video. Arbeidskrav er studentoppgaver som løses individuelt eller i gruppe. Dette forutsetter at studenten deltar aktivt i eget læringsarbeid og samarbeider med andre. Det tilstrebes at alle arbeidsmetoder skal være praksisnære

Studentens læring følges opp gjennom veiledning og underveivurdering individuelt og i gruppe. Læringsarbeidet støttes med bruk av digital læringsplattform. Studenten får egen opplæring i bruk av PC og digitale læremidler for eksempel Word, Power Point og Excel av lærere og IKT ansvarlig. IKT ansvarlig er tilgjengelig resten av studiet når studentene har behov for hjelp og veiledning.

2.2.1 Veiledning og refleksjon

Lærerens rolle i utdanningen er i stor grad knyttet til veiledning, undervisning og tilrettelegging for fleksibel læring. Veiledning benyttes i forbindelse med oppgaveløsning, prosjektarbeid, praksis og i gruppeprosessene. Veiledning benyttes både i forbindelse med det teoretiske arbeidet og som et ledd i den enkelte students og gruppens utviklingsprosess. Studenten skal selv aktivt søke og ta imot veiledning. Veiledning og selvrefleksjon over tid bidrar til å bevisstgjøre studenten på egen faglig utvikling og kompetanse i arbeidet med pasienter/brukere med rus- og psykiske lidelser.

2.2.2 Basisgrupper

Studentene deles inn i tverrfaglig sammensatte grupper som er basis for faglige diskusjoner, arbeidskrav og veiledning. Arbeidet i gruppene er obligatorisk og forpliktende og skal gi rom for refleksjon samt stimulere faglig vekst, utvikling og bevisstgjøring av så vel gode etiske holdninger som det å kunne anvende fagkunnskapen.

2.2.3 Teori / litteratur / oppgaver

Egenlæring gjennom selvstudie er en viktig del av opplæringen. Det legges vekt på å oppøve evne til skriftlig og muntlig formidling av egen kompetanse. Oppgaveløsning foregår individuelt og i grupper med veiledning. Oppgavene er skriftlige innleveringer og/eller muntlige fremlegg. Studentene skal i løpet av utdanningen ha tilegnet seg til sammen 2000 sider faglitteratur, av dette 300 sider selvvalgt litteratur i fordypningsemnet.

2.3 Praksis

Praksisplassen må alltid godkjennes av skolen og skal være relevant i forhold til studiet. Studentene utarbeider egne mål i samarbeid med veileder på praksisplassen. Det kan velges mellom to ulike former for praksis:

1. Praksis gjennomført som prosjektarbeid på egen arbeidsplass.

Aktuelt for studenter som har sitt daglige arbeid innen fagfeltet. I praksisperioden skal studentene gjøre et endringsarbeid/utviklingsarbeid innen fagfeltet rus og psykisk helsearbeid på egen arbeidsplass etter bestemte retningslinjer (se vedlegg).

Praksis blir et felles ansvar for arbeidstaker og arbeidsgiver, og denne formen for praksis krever at studenten får tid til utviklingsarbeid og veiledning.

Studentene får synliggjort sin kompetanse innenfor egen organisasjon og dette kan bidra til kompetanseutvikling på arbeidsplassen.

2. Praksis gjennomført på ekstern arbeidsplass som tilbyr helsetjenester til mennesker med rus- og psykisk lidelser

Denne praksisformen er egnet for studenter som ikke har sitt daglige arbeid innen fagfeltet.

2.3.1 Veiledning i praksisperioden

Veiledning og vurdering av studentens læringsutbytte i praksisperioden foregår kontinuerlig. Dette er en forutsetning for å nå formålet med praksis. Underveisvurdering skal ta hensyn til studentens mål for praksisperioden, studentenes læringsutbytte, veiledningens innhold og valg av læresituasjoner.

2.4 Skjematisert gjennomføringsmodell for Tverrfaglig miljøarbeid rus og psykisk helsearbeid, deltid over 2 år:

	<i>Studie- poeng</i>	<i>Uker helår</i>	<i>Uker deltid</i>	<i>Undervisning 6 timer/ uke</i>	<i>Veiledning 2 timer/uke</i>	<i>Praksis</i>	<i>Selvstudium 10 timer/uke</i>
Emne 1	11	7	16	96	32		160
Emne 2	7	5	10	60	20		100
Emne 3	12	7	18	108	36		180
Emne 4	6	4	8	48	16		80
Emne 5	10	5	14	84	28		140
Praksis 2 skole- samlinger	14	10	10			12	100
Praksis- veiledning lærer						6*	
Praksis- veiledning arbeidsplass						10*	
Praksis løpende veiledning Selvstudium						300	
Sum	60	38	76	396	132	312	760
Sum for hele studiet							1600

*Disse timene er inkludert i praksistid på 312 timer over 10 uker

3 ARBEIDSKRAV OG VURDERING

I alle emnene skal studenten arbeide med obligatoriske arbeidskrav. Arbeidskravene er utformet som skriftlige oppgaver og er relatert til sentrale temaer innen studiets emner. Arbeidskravene utføres både individuelt og i gruppe. Arbeidskrav er obligatoriske skriftlige oppgaver, muntlig undervisning for medstudenter og muntlig framlegg for faglærer

Et arbeidskrav vurderes godkjent / ikke godkjent, mens forbedret mappekrav vurderes i karakterene A-F som blir stående som emnekarakter. Fordypningsoppgave / eksamen vurderes også i karakterene A-F, nærmere beskrevet under kapittel 3.2.

3.1 Kriterier for vurdering av arbeidskravene

Arbeidskravene og fordypningsoppgaven vurderes i forhold til kriteriene 1 - 6 nedenfor:

Kriterier	Krav
1 Faglig profil	Besvarelsen skal vise praktiske arbeidsoppgaver belyst og faglig begrunnet med relevant teori. Studenten skal beskrive egne funksjons- og ansvarsområder i forhold til aktuelle problemstillinger i yrkesutøvelsen.
2 Kunnskap	Besvarelsen viser at studenten kan finne frem i relevant litteratur og vise forståelse for dokumentert arbeid og kunnskapsbasert praksis.
3 Metodisk redegjørelse	Studenten skal gjøres rede for metodevalg og vise evne til å inne fram kildestoff, bruke kilder i behandling av eget materiale og vise til saklig kildekritikk. Besvarelsen må ivareta etiske retningslinjer som for eksempel anonymisering av data.
4 Utforming	Besvarelsen skal ha god skriftlig fremstilling med et klart og entydig språk. Besvarelsen skal ha en form som samsvarer med generelle retningslinjer for oppgaveskriving. Litteratur refereres nøyaktig og korrekt både i teksten og i egen litteraturliste.
5 Selvstendighet og drøfting	Besvarelsen skal vise selvstendige vurderinger og begrunnelser slik at temaet behandles saklig, kritisk og analytisk med drøfting av standpunkter og påstander. Besvarelsen skal vise evne til faglige og etiske vurderinger. Sammenheng mellom teori og praksis skal belyses ved hjelp av praksiseksempler.
6 Oppgavelikhet	Besvarelsen må ikke ha stor likhet med andre besvarelser, eller annet publisert materiale.

3.2 Vurderingsformer

Vurderingsformene har sammenheng med utdanningenes mål, innhold og arbeidsformer. Studenten skal ha mulighet til å bruke kunnskaper og ferdigheter både fra utdanningens teorigrunnlag og studentens egen praksiserfaring i forbindelse med oppgaver og eksamen.

Forbedret mappekrav og eksamen vurderes med gradert karakter etter en skala fra A til F, der A er beste karakter. Det kreves karakteren E for bestått. Praksis og enkeltoppgaver i emne 1 vurderes til godkjent/ikke godkjent.

Nivå	Symbol	Generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
Over middels grad av måloppnåelse	A Fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Studenten har svært gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
	B Meget god	Meget god prestasjon. Studenten har meget gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
Middels grad av måloppnåelse	C God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Studenten har gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
	D Nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Studenten har nokså gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
Under middels grad av måloppnåelse	E Tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstiller minimumskravene, men heller ikke mer. Studenten har oppfylt minimumskravene som stilles til kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
	F Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstiller de faglige minimumskravene. Studenten har ikke bestått på grunn av vesentlige mangler når det gjelder kunnskaper, ferdigheter eller generell kompetanse

3.3 Mappevurdering

Mappevurdering er en metode for både underveisvurdering og sluttvurdering av læring. Underveisvurdering innebærer at studentene samler dokumentasjon på planlegging, gjennomføring og refleksjon av eget arbeid i en digital mappe.

Ved mappeinnlevering forbedrer studenten arbeidet på bakgrunn av tilbakemelding fra læreren og fortsetter arbeidet mot høyere måloppnåelse. Mappen skal inneholde et utvalg av mappearbeider i modulen og et refleksjonsnotat bestående av studentens tanker rundt oppnådd læringsutbytte i forhold til egen innsats og den veiledning som er gitt.

3.4 Vurdering av skikkethet

Med hjemmel fagskoleloven § 26 og fagskoleforskriftens kapittel 5, (§ 26 - § 36) har Fagskolen Innlandet KS rutiner med mål om å sikre likeverdig, rettferdig og løpende vurdering av

skikkethet av studenter i helsefag. Denne prosedyren tar for seg aktivitetene og ansvaret for dette både med hensyn til løpende og særskilt skikkethetsvurdering omfattet i § 28, fagskoleforskriften.

Formålet med skikkethetsvurdering er å avdekke om søker/student har den nødvendige forutsetningen for å kunne utøve yrket. En student som i utdanningen eller i fremtidig yrkesutøvelse kan utgjøre fare for liv, fysisk og/eller psykisk helse, rettigheter og sikkerhet til barn, unge eller voksne i sårbare situasjoner, er ikke skikket for yrket.

4 UTDANNINGENS FAGLIGE INNHOLD

4.1 Emne 1 – Felles grunnlag for fagskoleutdanningene i helse- og sosialfag

Emnekode	20HH51F
Omfang	11 studiepoeng
Innhold	Emne 1 danner et felles grunnlag for fagskoleutdanningene i helse- og oppvekstfag, og skal bidra til at studentene utvikler nødvendig kunnskap og forståelse i en felles referanseramme for yrkesutøvere i helse- og sosialtjenestene. Sentrale temaer i emne 1 er kommunikasjon og samhandling, etikk, sosiologi og psykologi, stats- og kommunalkunnskap, samt helse- og sosialpolitikk. Disse temaene er grunnleggende og skal videreføres i resterende emner.
Læringsutbytte	<p>Kunnskap</p> <p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om menneskesyn, menneskerettigheter, yrkesetiske prinsipper og retningslinjer, og etisk refleksjon knyttet til arbeid i helse- og omsorgssektoren • har kunnskap om kommunikasjonsteori, -teknikker og -former, samhandling og konflikthåndtering knyttet til arbeid i helse- og omsorgssektoren • forstår kommunikasjonens betydning i samhandling med pasienter/brukere, pårørende og kolleger • har innsikt i relevante lover og forskrifter innen helse- og omsorgssektoren som regulerer rettigheter, ansvar, plikter og kvaliteten på tjenestetilbud på kommunalt, regionalt og statlig nivå • har kunnskap om levekår og folkehelse i velferdsstatens utvikling, og om helse- og sosialpolitiske føringer • har kunnskap om begreper innen sosiologi og psykologi knyttet til enkeltindividet, familien og sosialt nettverk • har kunnskap om læring, IKT, studieteknikk og arbeidsformer i studiet inkl oppgaveskriving i hht APA 6 <p>Ferdigheter</p> <p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan anvende kunnskap om yrkesetiske prinsipper og retningslinjer, til etisk refleksjon rundt praktiske og teoretiske problemstillinger i helse- og omsorgssektoren • kan anvende kunnskap om kommunikasjonsteori, -teknikker og -former til å samhandle profesjonelt med pasienter/brukere, pårørende og kollegaer • kan anvende kunnskap innen sosiologi og psykologi til å motivere brukeren slik at han eller hun tar i bruk egne ressurser og opplever mestring • kan kartlegge aktuelle brukersituasjoner og iverksette relevante tiltak i samarbeid med kolleger og medstudenter

	<ul style="list-style-type: none"> • kan anvende aktuelt lovverk og forskrifter for helse- og omsorgssektoren i egen yrkesutøvelse • kan finne fagstoff og anvende kunnskap om læring, IKT, studieteknikk og arbeidsformer til å løse oppgaver i studiet <p>Generell kompetanse</p> <p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har forståelse for yrkes- og profesjonsetikk og hvordan dette påvirker yrkesutøvelsen • ser betydningen av å reflektere over egen praksis og begrunner sine vurderinger faglig og etisk • har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk gjennom refleksjon over egen atferd og kommunikasjon i situasjoner med pasienter/brukere, pårørende og kollegaer • kan kommunisere og samhandle med pasienter/brukere for å ivareta deres individuelle behov, i tråd med prinsipper om brukermedvirkning og respekt for enkeltindividets verdi og verdighet • kan bygge relasjoner basert på likeverdighet og respekt, slik at brukere og pårørende opplever trygghet og har tillit til tjenestetilbudet • kan samarbeide og bygge relasjoner til medstudenter og kolleger • har forståelse for betydningen av sosiologi, psykologi, etikk og kommunikasjon har i egen yrkesutøvelse
<p>Sentrale temaer</p>	<p>1 a) Arbeidsformer og metoder i studiet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kunnskapsgrunnlag • Studieteknikk og kildekritikk • Refleksjon • Grunnleggende IKT • Samhandling i grupper <p>1 b) Helse- og sosialfagene i samfunnet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helse- og sosialfagenes utvikling • Struktur og oppbygging i helsevesenet <p>1 c) Stats- og kommunalkunnskap, helse og sosialpolitikk</p> <ul style="list-style-type: none"> • Folkehelse • Hverdagsmestring • Lovverket som regulerer helse- og sosialsektoren • Velferdsteknologi <p>1 c) Kommunikasjon og samhandling</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kommunikasjonsteori • Relasjonskompetanse • Veiledning • Konflikt håndtering

	<ul style="list-style-type: none"> • Tverrkulturell samhandling <p>1 e) Etikk</p> <ul style="list-style-type: none"> • Menneskesyn • Yrkesetikk • Brukermedvirkning og verdighet • Etisk refleksjon og refleksjonsmodeller • Roller, makt og avmakt • Tvang og kontroll <p>1 f) Sosiologi og psykologi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utviklingsteorier • Hjernens utvikling • Emosjoner, behov og motivasjon • Kriser og forsvarsmekanismer
Arbeidskrav	<p>1. Kommunikasjon og samhandling – Skriftlig gruppeoppgave 2500 ord</p> <p>2. Etikk – Skriftlig gruppeoppgave 2500 ord + muntlig framlegg</p> <p>3. Muntlig individuell fagsamtale med utgangspunkt i selvvalgt arbeidskrav i emne 1</p> <p>4. Refleksjonsnotat over eget læringsutbytte i emnet – maks 1000 ord</p>
Vurdering	<p>Det enkelte arbeidskrav vurderes med utgangspunkt i egne vurderingskriterier for arbeidskrav. Arbeidskrav 1,2 og 4 vurderes med godkjent/ikke godkjent og mappekraft 3 vurderes med karakter A-F.</p>
Litteratur	<p>Aktuelle nasjonale planer og retningslinjer utgitt av departement og direktorat.</p> <p>Eide, H. og Eide, T. (2017). <i>Kommunikasjon i relasjoner – personorientering, samhandling, etikk</i>. Oslo: Gyldendal akademisk.</p> <p>Grasaas, K. G., Sjuksen, M. og Stordalen, J. (2014). <i>Helsefagskolen – Etikk og kommunikasjon</i>. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.</p> <p>Helse- og omsorgslover www.lovdata.no</p> <p>Håkonsen, Kjell Magne. (2014). <i>Psykologi og psykiske lidelser</i>. Oslo: Gyldendal akademisk.</p>
Tillegglitteratur	<p>Dalland, Olav. (2017). <i>Metode og oppgaveskriving</i>. Oslo: Gyldendal akademisk.</p>

4.2 Emne 2 Helsefremmende og forebyggende arbeid

Emnekode	20HH51G
Omfang	7 studiepoeng
Innhold	Emne 2 gir et innblikk i hvordan man kan forstå og forklare ulike rus- og psykiske lidelser, samt kombinasjon av disse. Videre hvordan innsats for mennesker med rus- og/eller psykiske lidelser kan gjøres på ulike nivåer i

	<p>samfunnet. Emnet tar for seg kommunikasjon, tverrfaglig samarbeid og juridiske rammer. Sentrale temaer i emne 2 er ulike forklaringsmodeller, brukermedvirkning, nettverksarbeid, forebygging, livsmestring, resiliens, ressursfokus, tvang og makt m.m.</p>
Læringsutbytte	<p>Kunnskap Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har kunnskap om hva som hemmer og fremmer god helse i ulike livsfaser for mennesker med psykiske lidelser og ruslidelser • Har kunnskap om forebyggende arbeid • Har kunnskap om familieomsorg, lavterskelarbeid og frivillig arbeid • Har kunnskaper om psykisk lidelser og ruslidelser i et helhets og samfunnsperspektiv • Kan oppdatere sin faglige kunnskap innen tverrfaglig miljøarbeid, rusomsorg og psykisk helsearbeid • Har innsikt i aktuelt lovverk innen psykisk helsevern og rusomsorg • Har kunnskap om aktuelle veiledere og pakkeforløp <p>Ferdigheter Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan anvende ulike kommunikasjonsformer og veiledningsformer for å danne relasjoner, oppnå tillit og brukermedvirkning • Er bevisst egen yrkesrolle og egen etikk for å unngå unødig bruk av tvang og makt. • Kan identifisere ressurser og problemer hos pasienten/brukeren, relatert til vedkommende sitt nærmiljø og familiesituasjon • Kan kartlegge, vurdere behov og iverksette tiltak for å fremme helse, øke mestring, forebygge problemutvikling, sykdom og funksjonsnedsettelse <p>Generell kompetanse Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan utføre sitt arbeid i tråd med yrkesetiske retningslinjer og lovverket innen psykisk helsevern og rusomsorg • Kan utvikle sine ferdigheter i kommunikasjon og veiledning i samarbeidet med bruker/pasient, pårørende og fagpersoner • Kan reflektere over egne holdninger i pasientarbeidet • Kan ivareta brukermedvirkning og behovet for meningsfull aktivitet for bruker/pasient
Sentrale temaer	<p>2 a) Generell kunnskap om psykisk helsearbeid og rusarbeid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Psykiske lidelser og ruslidelser i et helhetsperspektiv (biologiske, psykologiske, sosiale og eksistensielle perspektiver) • Psykiske lidelser og ruslidelser i et samfunnsperspektiv • Avhengighet • Aktivitet, ressursfokus, mestring

	<ul style="list-style-type: none"> • Velferdsteknologi og omsorgsforskning tilknyttet rus og psykiske lidelser. • 2 b) Helsefremmende og forebyggende arbeid • Fysisk og psykisk helse • Livsstil og egenomsorg • Sosialt nettverk, lærings og oppvekstmiljø • Forebyggende arbeid/tidlig intervensjon • Arbeid med barn og unge • Brukermedvirkning, mestring og recovery • Fysisk aktivitet og ernæring <p>2 c) Kommunikasjon og tverrfaglig samarbeid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kommunikasjonsprosessen • Tverrfaglig samarbeid • Veiledning overfor pasienter/brukere, pårørende, familie, barn og ungdom • Flerkulturell forståelse i kommunikasjon og samhandling – bruk av tolk • Konflikter og møte med vold, trusler, tvang og makt • Sorg, tap og krisereaksjoner <p>2 d) Etiske og juridiske utfordringer</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yrkesetiske og personlige utfordringer • Holdninger og etiske dilemmaer • Lovverk, rettssikkerhet og menneskeverd • Tvang og alternativer, behandlingsmessige og etiske aspekter
Mappekrav	<p>1. Brukermedvirkning og livskvalitet – individuell oppgave 2000 ord</p> <p>2. Tiltak rettet mot mennesker med rus- og/eller psykisk lidelse – gruppeoppgave 2500 ord</p> <p>3. Refleksjonsnotat over eget læringsutbytte i emnet - maks 1000 ord</p>
Vurdering	<p>Det enkelte mappekrav vurderes med utgangspunkt i egne vurderingskriterier for mappekrav. Mappekrav 1 og 2 vurderes med karakter A-F. Mappekrav 3 vurderes med godkjent/ikke godkjent</p>
Litteratur	<p>Aktuelle nasjonale planer og retningslinjer utgitt av departement og direktorat.</p> <p>Eide, H. og Eide, T. (2017). <i>Kommunikasjon i relasjoner – personorientering, samhandling, etikk</i>. Oslo: Gyldendal akademisk.</p> <p>Evjen, R., Kielland, K.B og Øiern, T.(2018). <i>Dobbelt opp – Om ruslidelser og psykiske lidelser</i>. Oslo: Universitetsforlaget</p> <p>Grasaas, K. G., Sjursen, M. og Stordalen, J. (2014). <i>Helsefagskolen – Etikk og kommunikasjon</i>. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.</p> <p>Helse- og omsorgslover www.lovdatab.no</p>

	<p>Håkonsen, Kjell Magne. (2014). <i>Psykologi og psykiske lidelser</i>. Oslo: Gyldendal akademisk.</p> <p>Lauveng, Arnhild (2020) <i>Grunnbok i psykisk helsearbeid</i>. Oslo: Universitetsforlaget</p> <p>Skårderud, F., Haugsgjerd, S. & Stänicke, E. (2010). <i>Sinn, kropp, samfunn</i> Oslo: Gyldendal Akademisk</p>
Tilleggs litteratur	<p>Dalland, Olav. (2017). <i>Metode og oppgaveskriving</i>. Oslo: Gyldendal akademisk.</p> <p>Hummelvoll, K. (2021). <i>Helt ikke stykkevis og delt</i>. Oslo: Gyldendal Akademisk ISBN 978-82-05-4203-1</p> <p>Pårørendeveilederen www.helsedirektoratet.no</p>

4.3 Emne 3 Fagspesifikk kunnskap om brukergruppene

Emnekode	20HH51H
Omfang	12 studiepoeng
Innhold	<p>Emne 3 gir kunnskap om utviklingspsykologi, ulike rus- og psykiske lidelser, samt forståelse for hvordan lidelsene kan oppstå, forebygges og behandles. Vesentlig er helsefagarbeiderens rolle i tverrfaglig samarbeid. Sentrale temaer i emne 3 er ulike diagnoser og lidelser, forståelse og identifikasjon av tidlige tegn og forebygging av problemutvikling.</p>
Læringsutbytte	<p>Kunnskap Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har kunnskap om utviklingspsykologi, psykiske lidelser og ruslidelser. • Har kunnskap om hvordan rus- og psykiske lidelser kan oppstå, oppdages, forebygges og behandles. • Har kunnskap som kan bidra til å øke livskvalitet for personer som lever med en rus- og/eller psykisk lidelse • Er faglige oppdatert ift verktøy for kartlegging, planlegging og rapportering. • Har innsikt i prosedyrer, retningslinjer og lovverk knytte opp mot arbeid med psykisk syke og rusmisbrukere, samt barn og andre pårørende. <p>Ferdigheter Studenten</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Kan anvende observasjon og faglig kunnskap i sitt miljøarbeid for å veilede den psykiske syke, rusavhengige eller pårørende • Kan anvende ulike helsefremmende og forebyggende tiltak i samarbeid med pasient/bruker, pårørende og fagpersoner i behandlingsforløpet • Kan bidra til å avdekke tegn på psykiske lidelser og/eller ruslidelser, samt avdekke tidlig tegn på, og forebygge tilbakefall • Kan anvende kartlegging og vurdering innenfor eget kompetanseområde • Kan utarbeide planer og målsettinger i samarbeid med bruker og andre fagpersoner <p>Generell kompetanse</p> <p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan utføre pasientrettede tiltak, bruke og henvise til fagstoff som er relevant i psykisk helsearbeid og rusarbeid • Kan utvikle behandlingsmetoder, hjelpemidler og tilpasning av omgivelser slik at den psykiske syke og rusavhengige kan oppleve selvstendighet og mestringsfølelse i behandlingsprosessen • Kan utvikle, forbedre kunnskap og ferdigheter innen fagfeltet psykisk helsearbeid og rusarbeid gjennom aktivt å oppdatere sin kunnskap. • Kan bygge relasjoner med brukere/pasienter og deres pårørende
Sentrale temaer	<p>3 a) Psykiske lidelser og ruslidelser, særtrekk og relaterte lidelser</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samtidig ruslidelse og psykisk lidelse (ROP-lidelser) • Rusmidlenes virkning og skadevirkning • Avhengighetsproblematikk • Somatisk og psykiske lidelser som følge av rusmisbruk • Psykotisk tilstander • Affektive lidelser/stemningslidelser • Tvangslidelser • Angst og traumer med sammensatte årsaker, PTSD • Spiseforstyrrelser • Personlighetsforstyrrelser • Selvmord, selvmordsforsøk og selvskading • ADHD • Utviklingsforstyrrelser, atferdsforstyrrelser og følelsesmessige forstyrrelser som oppstår i barndom og ungdomsalder <p>3 b) Barn, ungdom, forebygging, tidlig intervensjon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stress- og sårbarhetsmodell • Avviksteori • Barn som pårørende <p>3 c) Alderspsykiatri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aldring og sårbarhet for psykiske lidelser • Demens

	<ul style="list-style-type: none"> • Sykdommer som fører til demens; Alzheimers sykdom, alkoholbetinget demens • Psykiske lidelser hos eldre • Delir
Mappekrav	<p>1. Behandling og rus- og/eller psykisk lidelse – gruppeoppgave 2500 ord + fremlegg og fagsamtale med lærer</p> <p>2. Tverrfaglig samarbeid med ressursfokus – gruppeoppgave 2500 + framlegg</p> <p>3 Refleksjonsnotat over eget læringsutbytte i emnet - maks 1000 ord</p>
Vurdering	<p>Det enkelte mappekrav vurderes med utgangspunkt i egne vurderingskriterier for mappekrav. Mappekrav 1-3 vurderes med godkjent/ikke godkjent, og mappekrav 2 vurderes med karakter A-F.</p>
Litteratur	<p>Aktuelle nasjonale planer og retningslinjer utgitt av departement og direktorat.</p> <p>Eide, H. og Eide, T. (2017). <i>Kommunikasjon i relasjoner – personorientering, samhandling, etikk</i>. Oslo: Gyldendal akademisk.</p> <p>Evjen, R., Kielland, K.B og Øiern, T.(2018). <i>Dobbelt opp – Om ruslidelser og psykiske lidelser</i>. Oslo: Universitetsforlaget</p> <p>Grasaas, K. G., Sjursen, M. og Stordalen, J. (2014). <i>Helsefagskolen – Etikk og kommunikasjon</i>. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.</p> <p>Helse- og omsorgslover www.lovdata.no</p> <p>Håkonsen, Kjell Magne. (2014). <i>Psykologi og psykiske lidelser</i>. Oslo: Gyldendal akademisk.</p> <p>Lauveng, Arnhild (2020) <i>Grunnbok i psykisk helsearbeid</i>. Oslo: Universitetsforlaget</p> <p>Skårderud, F., Haugsgjerd, S. & Stänicke, E. (2010). <i>Sinn, kropp, samfunn</i> Oslo: Gyldendal Akademisk</p>
Tillegglitteratur	<p>Dalland, Olav. (2017). <i>Metode og oppgaveskriving</i>. Oslo: Gyldendal akademisk.</p> <p>Hummelvoll, K. (20212). <i>Helt ikke stykkevis og delt</i>. Oslo: Gyldendal Akademisk ISBN 978-82-05-4203-1</p> <p>Pårørendeveilederen www.helsedirektoratet.no</p>

4.4 Emne 4 Organisering, system og ledelse

Emnekode	20HH51I
Omfang	6 studiepoeng
Innhold	Emne 4 gir kunnskap om organisasjon og organisasjonsteori, samt ledelse, selvledelse og arbeidsglede. Videre skal studenten etter endt emne ha kunnskap om sømløse tjenester, tverrfaglig og –etatlig samarbeid og lavterskel-/frivillig arbeid. Sentrale temaer i emne 4 er ivaretagelse av seg selv som hjelper, arbeidsmiljø og arbeidsglede. Helsefagarbeiderens yrkesrolle og samarbeid med bruker/pasient og andre profesjoner.
Læringsutbytte	<p>Kunnskap Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har innsikt i pasientforløp og sømløse tjenester • Har kunnskap om tverrfaglig og –etatlig samarbeid og er kjent med aktørenes roller og ansvar samt saksbehandling og koordinering av helsetjenester • Har kunnskap om dokumentasjon, samt innsikt i og kunnskap om hvilke plikter man har som helsepersonell og lovverk som regulerer dette • Har kunnskap om ledelse, selvledelse, medarbeiderskap og organisasjonskultur • Har kunnskap om helsefagarbeiderens yrkesrolle og yrkes stolthet • Har kunnskap om veiledning og pedagogiske prinsipper • Har innsikt i kunnskapsbasert praksis og kjennskap til omsorgsforskning • Forstår at en velfungerende helsetjeneste bidrar til verdiskapning i samfunnet • Har kunnskap om å ivareta seg selv og balansere mellom å brenne for og brenne ut <p>Ferdigheter Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan anvende kunnskap om veiledning og pedagogiske prinsipper til å informere og veilede brukere og pårørende • Kan anvende kunnskap om medarbeiderskap og organisasjonskultur for å bidra til et godt arbeidsmiljø • Kan ivareta seg selv i yrker som er emosjonelt krevende • Kan anvende metoder eller verktøy for etisk refleksjon i samarbeid med kollegaer • Kan kartlegge observasjoner, bruke IKT i dokumentasjon og rapportering i helse- og omsorgssektoren • Kan anvende velferdsteknologi i utviklingsarbeid • Kan anvende relasjonskompetanse i samarbeid med familie og nettverk <p>Generell kompetanse Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan bygge relasjoner med kollegaer, og på tvers av avdelinger og etater i samarbeid om tjenestetilbud i helse- og omsorgssektoren

	<ul style="list-style-type: none"> • Kan bidra til å utvikle arbeidsmetoder og tjenestetilbud på arbeidsplassen, gjennom kunnskapsdeling, veiledning og etisk refleksjon
Sentrale temaer	<p>4 a) Aktører i pasientforløpet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Familieomsorg • Kommunale helse- og omsorgstjenester • Spesialisthelsetjenester • Lovregulerte og tilrettelagte boliger • Andre aktuelle tjenester • Frivillig arbeid <p>4 b) Organisering og samhandling i pasientforløpet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organisering og ledelse • Samhandling og koordinering av tjenestetilbudene • Samhandlingsreformen • BEON – beste effektiv omsorgsnivå • Samarbeid med familie og frivillige aktører • Tverrfaglig- og flerfaglig samarbeid <p>4 c) Yrkesutøvelse og arbeidsverktøy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yrkesrolle og identitet • Makt og avmakt • Kunnskapsbasert praksis • Arbeidskultur, kreativitet og endringskompetanse • Utviklingsarbeid • Kultur mangfold og yrkesutøvelse • Individuell plan ☒ E-helse • Dokumentasjon og IKT • Velferdsteknologi og omsorgsforskning • Saksbehandling • ROS-analyse <p>4 d) Kommunikasjon og veiledning</p> <ul style="list-style-type: none"> • Relasjons kompetanse • Kommunikasjon- og veiledningskompetanse • Grunnleggende pedagogiske prinsipper • Etisk refleksjon • Aktivitet og deltagelse • Motivasjon
Mappekrav	<p>1. Å ivareta seg selv som hjelper – gruppeoppgave 2500 ord + framlegg</p> <p>2. Refleksjonsnotat over eget læringsutbytte i emnet - maks 1000 ord</p>
Vurdering	<p>Det enkelte mappekrav vurderes med utgangspunkt i egne vurderingskriterier for mappekrav. Mappekrav 1 vurderes med karakter A-F, mappekrav 2 med godkjent/ikke godkjent.</p>
Litteratur	<p>Aktuelle nasjonale planer og retningslinjer utgitt av departement og direktorat.</p>

	<p>Eide, H. og Eide, T. (2017). <i>Kommunikasjon i relasjoner – personorientering, samhandling, etikk</i>. Oslo: Gyldendal akademisk.</p> <p>Evjen, R., Kielland, K.B og Øiern, T.(2018). <i>Dobbelt opp – Om ruslidelser og psykiske lidelser</i>. Oslo: Universitetsforlaget</p> <p>Grasaas, K. G., Sjursen, M. og Stordalen, J. (2014). <i>Helsefagskolen – Etikk og kommunikasjon</i>. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.</p> <p>Helse- og omsorgslover www.lovdata.no</p> <p>Håkonsen, Kjell Magne. (2014). <i>Psykologi og psykiske lidelser</i>. Gyldendal akademisk.</p> <p>Lauveng, Arnhild (2020) <i>Grunnbok i psykisk helsearbeid</i>. Oslo: Universitetsforlaget</p> <p>Skårderud, F., Haugsgjerd, S. & Stänicke, E. (2010). <i>Sinn, kropp, samfunn</i> Oslo: Gyldendal Akademisk</p>
Tillegglitteratur	<p>Dalland, Olav. (2017). <i>Metode og oppgaveskriving</i>. Oslo: Gyldendal akademisk.</p> <p>Hummelvoll, K. (20212). <i>Helt ikke stykkevis og delt</i>. Oslo: Gyldendal Akademisk ISBN 978-82-05-4203-1</p> <p>Pårørendeveilederen www.helsedirektoratet.no</p>

4.5 Praksis

Emnekode	20HH51K
Omfang	14 studiepoeng
Innhold	<p>Studenten kan velge mellom to ulike former for praksis</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Praksis gjennomført som prosjektarbeid på egen arbeidsplass - et endringsarbeid/utviklingsarbeid innen fagfeltet tverrfaglig miljøarbeid i rus og psykisk helsearbeid på egen arbeidsplass 2. Praksisutplassering på ekstern arbeidsplass som tilbyr helsetjenester til mennesker med psykiske lidelser og ruslidelser

	<p>Studentene må, i samarbeid med faglærer og praksisveileder, tilpasse læringsutbyttebeskrivelsene til praksisstedets egenart og eget læringsbehov</p>
Læringsutbytte	<p>Kunnskap Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har kunnskap om hva som kjennetegner pasienten/ brukeren med ruslidelser og psykisk lidelser og om hvordan kompleksiteten gir konsekvenser for omsorgsutøvelsen • Har kunnskap om faglige verktøy i arbeidet med kartlegging av ressurser, behov, funksjonsnivå og helsesvikt hos pasienter med ruslidelser og psykiske lidelser • Har kunnskap om organisering av omsorgstjenesten og kjennskap til ansvar og oppgaver for aktører og samarbeidsparter i ulike pasientforløp • Har innsikt i kunnskapsbasert praksis, og kan oppdatere sin kunnskap i utviklingsarbeidet i praksisperioden • Har et bevisst forhold til menneskesyn og etikk og kunnskap om hvordan dette påvirker relasjon • Kan reflektere over egen praksis • Har god relasjonskompetanse og kan etablere og utvikle god kontakt med bruker/pasient • Viser respekt og gode holdninger overfor de en skal hjelpe <p>Ferdigheter Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan kartlegge situasjoner i praksis og identifisere faglige og etiske problemstillinger og behov for å iverksette tiltak • Kan anvende kunnskap om helsefremmende og forebyggende arbeid til å veilede personer med ruslidelser og psykiske lidelser i mestring når helse og funksjonsevne endres • Kan anvende kunnskap om pasienten/ brukeren til å delta i miljøbehandling for å ivareta god omsorg og behandling • Kan anvende kunnskap om kommunikasjon og veiledning til å informere og veilede brukere, pårørende og kolleger • Kan kartlegge tilstand, ressurser og behov hos pasienter/brukere ved hjelp av standardiserte observasjonsskjemaer og kartleggingsverktøy • Kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for problemstillinger i praksis • Kan avdekke tidlige tegn på tilbakefall og bidra til å forebygge problemutvikling • Respekterer brukers integritet • Har fokus på brukers ressurser og mestring. <p>Generell kompetanse Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk ved at han/hun ivaretar brukermedvirkning, pasient/ brukers integritet, og faglig forsvarlighet i praksis.

	<ul style="list-style-type: none"> • Kan utføre helsefremmende, forebyggende, behandlende, rehabiliterende og/eller lindrende omsorg etter den pasientens/brukerens individuelle behov. • Kan bygge relasjoner med kollegaer, og på tvers av avdelinger og etater i samarbeidet om tjenestetilbudet til pasienter/ brukere • Kan bidra til å utvikle konkrete miljøtiltak for å bedre kvaliteten på tjenestetilbudet på arbeidsplassen • Kan bidra til å utvikle arbeidsmetoder og tjenestetilbud på arbeidsplassen, gjennom kunnskapsdeling, veiledning og etisk refleksjon
Sentrale temaer	<ul style="list-style-type: none"> • Taushetsplikt <p>Studenter som gjennomfører sin opplæring ved arbeid, oppdrag eller verv og blir kjent med taushetsbelagte opplysninger, har taushetsplikt etter forvaltningslovens regler (§ 13-13f). Taushetsplikten gjelder også etter at studenten har avsluttet sin opplæring ved fagskole</p> <ul style="list-style-type: none"> • Politiattest <p>Alle som ansettes eller får oppdrag innenfor helse og omsorgstjenestene i kommunene, skal godkjennes av politiet. Attesten må ikke være eldre enn tre måneder når den fremlegges for skolen og studenten må selv framskaffe dette i god tid innen praksisstart</p>
Mappekra	<p>Arbeidskrav under praksisperioden</p> <p>Felles for alle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Logger, til sammen 4 - maks 1000 ord • Definere personlige mål/læringsutbyttebeskrivelser for praksis/prosjekt ca 500 ord <p>Student med prosjekt egen arbeidsplass</p> <ul style="list-style-type: none"> • Framdriftsplan/prosjektplan og prosjektrapport i praksis som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass ca 500 ord • Prosjektrapport, inkludert refleksjonsnotat, for prosjekt på egen arbeidsplass – 5000 ord +/-10% gruppe, 4000 Ord +/-10% individuelt <p>Student på ekstern arbeidsplass</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eget ståsted og forforståelse • Eget læringsutbyttet • To casebeskrivelser fra praksis à 1500 ord +/- 10% • Refleksjonsnotat maks 1000 ord
Vurdering	<p>Vurderingsform</p> <ul style="list-style-type: none"> • Framføring, arbeidskrav og logg vurderes med godkjent/ ikke godkjent • Målsamtale, halvtids- og heltidsevaluering blir gjennomført • Praksis som helhet vurderes som bestått/ikke bestått. Ved fare for ikke bestått skal dette varsles innen halvgått praksisperiode.
Taushetsplikt	<ul style="list-style-type: none"> • Studenter som gjennomfører sin opplæring ved arbeid, oppdrag eller verv og blir kjent med taushetsbelagte opplysninger, har taushetsplikt etter forvaltningslovens regler (§ 13-13f). Taushetsplikten gjelder også etter at studenten har avsluttet sin opplæring ved fagskole
Litteratur	<p>Aktuelle nasjonale planer og retningslinjer utgitt av departement og direktorat.</p>

	<p>Eide, H. og Eide, T. (2017). <i>Kommunikasjon i relasjoner – personorientering, samhandling, etikk</i>. Oslo: Gyldendal akademisk.</p> <p>Evjen, R., Kielland, K.B og Øiern, T.(2018). <i>Dobbelt opp – Om ruslidelser og psykiske lidelser</i>. (Oslo) Universitetsforlaget</p> <p>Grasaas, K. G., Sjursen, M. og Stordalen, J. (2014). <i>Helsefagskolen – Etikk og kommunikasjon</i>. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.</p> <p>Helse- og omsorgslover www.lovdatab.no</p> <p>Håkonsen, Kjell Magne. (2014). <i>Psykologi og psykiske lidelser</i>. Oslo: Gyldendal akademisk.</p> <p>Lauveng, Arnhild (2020) <i>Grunnbok i psykisk helsearbeid</i>. Oslo: Universitetsforlaget</p> <p>Skårderud, F., Haugsgjerd, S. & Stänicke, E. (2010). <i>Sinn, kropp, samfunn</i> Oslo: Gyldendal Akademisk</p>
Tillegglitteratur	<p>Dalland, Olav. (2017). <i>Metode og oppgaveskriving</i>. Oslo: Gyldendal akademisk.</p> <p>Hummelvoll, K. (20212). <i>Helt ikke stykkevis og delt</i>. Oslo: Gyldendal Akademisk ISBN 978-82-05-4203-1</p> <p>Pårørendeveilederen www.helsedirektoratet.no</p>

4.6 Emne 5 Hovedprosjekt / eksamen

Emnekode	20HH51J
Omfang	10 studiepoeng
Innhold	<p>Emne 5 hovedprosjekt / eksamen gir studenten anledning til å fordype seg innen selvvalgt tema. Arbeidet skal være praksisrettet og knyttet til ett eller flere temaer i utdanningen.</p> <p>For å kunne fremstille seg til muntlig eksamen må studenten ha bestått teorimodulene, praksis/prosjektperioden og fordypningsoppgave/hovedprosjekt</p>
Læringsutbytte	<p>Kunnskap Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan tilegne seg kunnskaper gjennom fordypning innenfor et valgt tema ved å innhente, vurdere og bearbeide teori og drøfte sammenheng mellom teori og praksis • Har innsikt i kunnskapsbasert praksis • Kan oppdatere sin kunnskap om faglige og etiske problemstillinger knyttet til arbeid med pasienter/brukere med ruslidelser og psykiske lidelser • Forstår sin faggruppes betydning i tverrfaglig samarbeid knyttet til rus- og psykisk helsearbeid <p>Ferdigheter Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for en valgt problemstilling knyttet til arbeid med pasienter/ bruker med ruslidelser og psykiske lidelser • Kan anvende kunnskap til å belyse, vurdere og reflektere over en valgt problemstilling knyttet til arbeid med pasienter/brukere med ruslidelser og psykiske lidelser • Kan, innenfor eget ansvarsområde, planlegge, iverksette og evaluere tiltak og aktiviteter for pasienter/ brukere med ruslidelser og psykiske lidelser <p>Generell kompetanse Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har forståelse for yrkesetiske retningslinjer som regulerer yrkesutøvelsen innen helse- og omsorgstjenesten • Har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk ved at etiske prinsipper begrunnes om drøftes i oppgaven
Sentrale temaer	<ul style="list-style-type: none"> • Studentene skal i samråd med læreren konkretisere sin egen læringsutbyttebeskrivelse i henhold til tema for hovedprosjektet og den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen for emnet.

	<ul style="list-style-type: none"> • Mål, litteraturoversikt og fremdriftsplan skal godkjennes av skolen innen et fastsatt tidspunkt • Studentene/ basisgruppen har tilbud om fire veiledningstimer i løpet av skriveperioden, hvorav to er obligatoriske. • I tillegg arrangeres oppgaveseminar der studentene presenterer sine foreløpige arbeider for medstudenter og veileder/ faglærer. Hensikten er å gi felles veiledning og respons på foreløpig arbeide.
Mappekrav	Skriftlig fordypningsoppgave – 7500 ord +/-10%. Påfølgende individuell muntlig eksamen
Vurdering	<p>Eksamen vurderes med karakter A-F i forhold til kriteriene 1 – 6 i kap 3.1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fordypningsoppgaven/ hovedprosjektet vurderes av en intern og en ekstern sensor • På bakgrunn av bestått skriftlig fordypningsoppgave gis foreløpig karakter 3 dager før muntlig høring. Ved ikke bestått skriftlig fordypning vil ikke studenten kunne gå opp til muntlig høring • Muntlig høring gjennomføres med en intern og en ekstern sensor • Endelig eksamenskarakter tildeles etter individuell muntlig eksamen • På studentenes vitnemål skal det stå en kort beskrivelse av fordypningsarbeidet/hovedprosjektet og dets innhold.
Litteratur	Pensumlitteratur, samt selvvalgt passende til valgt tema
Tillegglitteratur	Dalland, Olav. (2017). <i>Metode og oppgaveskriving</i> . Oslo: Gyldendal akademisk.

VEDLEGG 2

RETNINGLINJER FOR PRAKSIS
GJENNOMFØRT SOM
UTVIKLINGSARBEID PÅ EGEN
ARBEIDSPASS

LÆRINGSUTBYTTE - VEILEDNING - VURDERING

FORVENTNINGER - ARBEIDSKRAV

1 Praksis gjennomført som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass

Praksis gjennomført som prosjekt på egen arbeidsplass er aktuelt for studenter som har sitt daglige arbeid innen fagfeltet. Studenter som velger denne ordningen må i praksisperioden gjøre et utviklingsarbeid på egen arbeidsplass innen fordypningsområdet for den aktuelle utdanningen. Dette kan bidra til kompetanseutvikling på arbeidsplassen samt at den enkelte arbeidstaker kan få andre oppgaver og økt ansvar. Praksis er et felles ansvar for arbeidstaker og arbeidsgiver, og denne formen for praksis krever at studenten får tid til utviklingsarbeid og veiledning.

Praksis gjennomført som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass innebærer:

- Forberedelse og planlegging
- Gjennomføring
- Presentasjon av utviklingsarbeidet
- Dokumentasjon og prosjektrapport

1.1 Læringsutbytte for utviklingsarbeid på eget arbeidssted

Studentene må, i samarbeid med faglærer og praksisveileder, tilpasse læringsutbyttebeskrivelsene (LUB) til praksisstedets egenart og eget læringsbehov.

Kunnskap	Studenten; <ul style="list-style-type: none"> • Har kunnskap om hva som kjennetegner pasienten/ brukeren med rus og psykiske lidelser og om hvordan kompleksiteten gir konsekvenser for omsorgsutøvelsen • Har kunnskap om faglige verktøy i arbeidet med kartlegging av ressurser, behov, funksjonsnivå og helsesvikt hos pasienter med rus og psykiske lidelser • Har kunnskap om organisering av omsorgstjenesten og kjennskap til ansvar og oppgaver for aktører og samarbeidsparter i ulike pasientforløp • Har innsikt i kunnskapsbasert praksis, og kan oppdatere sin kunnskap i utviklingsarbeidet i praksisperioden
-----------------	--

Ferdigheter	<p>Studenten;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan kartlegge situasjoner i praksis og identifisere faglige og etiske problemstillinger og behov for å iverksette tiltak • Kan anvende kunnskap om helsefremmende og forebyggende arbeid til å veilede personer med rus og psykiske lidelser i mestring når helse og funksjonsevne endres • Kan anvende kunnskap om pasienten/ brukeren til å delta i miljøbehandling for å ivareta personsentrert omsorg • Kan anvende kunnskap om kommunikasjon og veiledning til å informere og veilede brukere, pårørende og kolleger • Kan kartlegge tilstand, ressurser og behov hos brukere ved hjelp av standardiserte observasjonsskjemaer og kartleggingsverktøy • Kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for problemstillinger i praksis
Generell kompetanse	<p>Studenten;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk ved at han/hun ivaretar brukermedvirkning, brukerens integritet, og faglig forsvarlighet i praksis. • Kan utføre helsefremmende, forebyggende, behandlende, rehabiliterende og/eller lindrende omsorg etter den pasientens/ brukerens individuelle behov. • Kan bygge relasjoner med kollegaer, og på tvers av avdelinger og etater i samarbeidet om tjenestetilbudet til pasienter/ brukere • Kan bidra til å utvikle konkrete miljøtiltak for å bedre kvaliteten på tjenestetilbudet på arbeidsplassen • Kan bidra til å utvikle arbeidsmetoder og tjenestetilbud på arbeidsplassen, gjennom kunnskapsdeling, veiledning og etisk refleksjon

2 Forberedelse og Planlegging

2.1 Organisering

Det er viktig at et utviklingsprosjekt er godt forankret på egen arbeidsplass. Det forutsetter grundig forberedelse. Veileder og/eller avdelingsleder bør derfor være med i planlegging, gjennomføring og evaluering av utviklingsprosjektet. Studenten bør også involvere egne kolleger under hele eller deler av utviklingsarbeidet. På den måten kan studenten få erfaring med å ta initiativ, planlegge, gjennomføre og evaluere utviklingsarbeid i samarbeid med andre.

2.1 Problemformulering og mål

Før det konkrete arbeidet med utviklingsprosjektet starter, skal det utarbeides en problemformulering der arbeidet avgrenses og presiseres. Dette skjer i et samarbeid mellom studenten, lærer og veileder og/eller avdelingsleder på arbeidsplassen. Avgrensningene bør være så presise at det gir tydelige rammer for utviklingsprosjektet.

Mål for utviklingsprosjektet bør utformes slik at resultatet er målbart når utviklingsprosjektet er fullført.

3 Gjennomføring

3.1 Tidsrammer

Utviklingsarbeidet gjennomføres innenfor rammen av praksisperioden som er åtte til ti uker. Anbefalt omfang for arbeid med planlegging og gjennomføring av utviklingsprosjektet er en dag i uka, men det er student og arbeidsgiver som må avklare tidsrammen for dette. Det er obligatorisk frammøte i praksisperioden både på arbeidsplassen og på samlinger på skolen i løpet av den samme perioden.

3.2 Tema

Studenten gjennomfører endringsarbeid/utviklingsarbeid med utgangspunkt i et utviklingsbehov på egen arbeidsplass. Tema og problemstilling for prosjektet skal bestemmes i fellesskap mellom arbeidsgiver og student.

Tema for prosjektet må forholde seg til:

1. læringsutbyttebeskrivelse for utviklingsarbeid på egen arbeidsplass
2. læringsutbytte som studenten utarbeider for det konkrete prosjektet

3.3 Underveis- og sluttvurdering

Underveisvurdering gis i form av veiledning, se i studieplanen pkt 2.3 Det arrangeres også et fagseminar der studenten presenterer resultatet av utviklingsarbeidet for medstudenter og eventuelt andre involverte i prosjektet..

Veiledning og vurdering av studentens læringsutbytte i prosjektperioden foregår kontinuerlig. Dette er en forutsetning for å nå formålet med praksis. Underveisvurdering skal ta hensyn til studentens læreforutsetninger, rammefaktorer og mål for praksisperioden, studentenes læringsutbytte, veiledningens innhold og valg av læresituasjoner.

Studenten får sluttvurdering på utviklingsprosjektet etter kriteriene 1 – 6 i pkt. 3.2 i studieplanen. Sluttvurdering på utviklingsarbeidet er bestått/ikke bestått.

Faglærer fra skolen veileder studenten i arbeidet med dokumentasjon av utviklingsarbeidet. Læreren gjennomfører 3x2 timer samtaler med studenten i løpet av praksisperioden. Faglærer har ansvar for:

- godkjenning av tema og problemstilling
- utforming av praksisrapport
- prosjektarbeidet som prosess
- veiledning av det oppgavetekniske, den skriftlige praksisrapporten

Veileder på praksisplassen har det faglige ansvaret for veiledning av utviklingsprosjektet. Veileder på praksisplassen må ha utdanning tilsvarende fagskole eller høyere utdanning, og bør være en som kan godkjenne de praktiske gjennomføringstiltakene i prosjektet. Strukturert veiledning på praksisplassen bør tilsvare 2 timer pr uke. I tillegg gis det "her og nå"-veiledning ved behov. Ved praksisgjennomføring som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass, bør minimum en dag i uken settes av til arbeid med prosjektet. Veileder på praksisplassen gir veiledning i forbindelse med planlegging, gjennomføring og evaluering av utviklingsprosjektet.

Tema for veiledning på arbeidsplassen er:

- faglig innhold
- faglig forståelse
- personsentrert omsorg
- miljøbehandling og miljøterapeutiske tiltak
- refleksjon over egen yrkesutøvelse og utviklingsmuligheter
- kommunikasjon, samarbeid, problemløsning, rapportering og dokumentasjon
- ressursutnyttelse

4 Forventninger

4.1 Forventninger til studenten:

- å gjennomføre praksis
- utarbeide mål for egen læring i prosjektet, egne skriftlige prosjektmål, arbeidsplan og tidsplan på bakgrunn av utdanningens læringsutbyttebeskrivelser og de muligheter som finnes på arbeidsplassen
- å avtale tid til å gjennomgå målene for prosjektet, arbeidsplanen og egen læringsutbyttebeskrivelse med praksisveileder og lærer i planleggingsfasen av prosjektet
- planlegge, gjennomføre og evaluere prosjektet i tråd med oppsatt plan
- å utarbeide arbeidsplan på bakgrunn av læringsutbytte og tidsplan i samarbeid med praksisveileder i løpet av førstepraksisuke
- å ta initiativ til å søke råd og veiledning ved behov utenfor fastsatte veiledningssamtaler
- å kunne motta veiledning, være aktiv og vurdere egen innsats og egenutvikling under praksisperioden
- å levere arbeidskrav innen frist (i mappe på Canvas)

4.2 Forventninger til praksisveileder:

- ta imot studenten på en god måte og legge til rette for prosjektet
- samarbeide om å utarbeide turnusplan
- gjøre seg kjent med målene, læringsutbyttebeskrivelsene, arbeidsplanen og tidsplanen som studenten har satt opp for prosjektet
- delta i godkjenning av prosjektplanen
- legge til rette slik at studenten har mulighet til å nå målene for prosjektet
- hjelpe til å tilrettelegge for prosjektet på arbeidsplassen
- veilede studenten
- i samarbeid med fagskolen, vurdere studentens prosjekt til bestått/ikke bestått
- underskrive vurderingsdokumentet

4.3 Forventninger til lærer:

- veilede ut fra målsetningene
- gjøre seg kjent med studentens egne mål og prosjektplan
- følge opp student og veileder etter avtale
- gi studenten tilbakemelding på oppgaver/arbeidskrav
- lede veiledning på fellessamling for erfaringsdeling ved utdanningsstedet
- legge til rette for at prosjektet blir vurdert til bestått/ikke bestått

5 Presentasjon av utviklingsarbeidet

5.1 Generelt

Presentasjon av eget arbeid er en obligatorisk del av et utviklingsarbeid. Erfaring fra gjennomføring av utviklingsprosjektet skal presenteres både for egne kolleger og medstudenter i praksisperioden. Hensikten med presentasjonen er å dele erfaringer og få tilbakemeldinger som kan bidra til å bedre drøftingsgrunnlaget i prosjektrapporten. Presentasjonen planlegges i samarbeid mellom student og praksisveileder. Presentasjonen skal skje på arbeidsplassen for kollegaer og midtveis i praksisperioden overfor medstudenter. Det kan også være hensiktsmessig å holde en presentasjon for medstudenter når praksisperioden er avsluttet.

6 Dokumentasjon

6.1 Framdriftsplan

PROSJEKTPLAN, STUDENT:.....

GJØREMÅL
Tema (Skal godkjennes av faglærer før prosjektoppstart)
Problemstilling (Skal godkjennes av faglærer før prosjektoppstart)
Mål (Skal godkjennes av faglærer før prosjektoppstart) <ul style="list-style-type: none"> • Kunnskaper • Ferdigheter • Generell kompetanse
Tidsplan: <ul style="list-style-type: none"> • Forberedelse   <ul style="list-style-type: none"> ○ Tema, problem- og målformuleringer ○ Litteratur- og informasjonssøkning ○ Tidsplan for prosjektet ○ Presentasjon på skolen   • Gjennomføring   <ul style="list-style-type: none"> ○ Innsamling og bearbeiding av data ○ Praktisk utprøving på bakgrunn av hovedmål ○ Presentasjon på arbeidstedet   • Etterarbeid • Oppsummering og konklusjon på bakgrunn av målsetting(er)
Dato for målsamtale
Dato for midt evaluering
Dato for sluttevaluering
Dato for innlevering av prosjektrapport inkl. refleksjonsnotat

6.2 Prosjektrapport

Studentene utarbeider en praksisrapport som dokumenterer utviklingsarbeidet:

- Forord
- Innledning
  - Beskrivelse av tema, problemstilling og mål for utviklingsprosjektet
  - Avgrensninger/begrunnelser
  - Begrepsavklaring
  - Metodedel (her skal den praktiske gjennomføringen av prosjektet beskrives)
- Relevant teori som belyser tema og problemstilling
- Presentasjon av resultat og funn som belyser problemformuleringen
- Drøfting (her skal tilbakemeldinger og erfaringer fra prosjektet fra kollegaer, brukere og veiledere inn)
- Konklusjon
- Studentens egen vurdering av prosjektet
  - oppsummere det faglige resultatet
  - gi en vurdering av det faglige arbeid og læringsprosessen, egenvurdering
  - hvilke læringsmål er oppnådd jfr emnene i studieplanen og målene for praksisperioden?
  - hvis prosjektet gjennomføres i grupper, må rapporten inneholde et eget punkt som omhandler gruppeprosessen
- Litteratur/kildebeskrivelse
- Refleksjonsnotat

6.3 Prosjektdagbok/logg

I løpet av utviklingsarbeidet fører studenten logg med refleksjon over egne erfaringer. Loggen skal beskrive framdrift i prosjektet fra uke til uke. Beskrivelsene hentes fra samhandlingssituasjoner og skal ta utgangspunkt både i positive og negative erfaringer. Hensikt med loggskrivningen er å trene på refleksjon rundt etiske, faglige og praktiske begrunnelser for egen yrkesutøvelse. På den måten kan refleksjon over sammenheng mellom teori og praksis bidra til å videreutvikle faglig kompetanse og oppøve evnen til å se alternative handlingsalternativer. Denne loggen kan være og tilgjengelig for veileder på arbeidsplassen. Faglærer kommenterer loggen fortløpende.

Eksempel på loggskrivning:

Beskriv kort en hendelse eller hendelsessekvens. F.eks. kan det stilles følgende spørsmål:

- hvilke reaksjoner hadde jeg? (tanker, følelser, kroppsreaksjoner)
- hva skjedde før min reaksjon / hva var situasjonen?

- hva fulgte etter min reaksjon / ble noe endret?
- hvilke handlingsalternativer forelå?
- hvilke faglige og etiske begrunnelser anvendte jeg?
- hva lærte jeg av situasjonen?
- hvordan kan jeg nyttiggjøre meg dette i egen yrkesutøvelse?

6.4 Prosjektmappe

Alt materiale som angår utviklingsarbeidet samles i en prosjektmappe. Det kan være rapporter, brev, møtereferater, funn og foreløpige konklusjoner i henhold til problemformulering. Framdriftsplan (se pkt. 6.1) og logg (pkt. 6.3) er obligatoriske vedlegg til prosjektrapporten, se pkt 6.2. Studenten velger vedlegg fra prosjektmappen som er egnet til å belyse og være til hjelp i drøftingen av utviklingsarbeidet. Alle data skal kvalitetssikres, og etiske retningslinjer som taushetsplikt, anonymisering, frivillig deltagelse vektlegges og dokumenteres.

6.5 Prosjektrapport

Prosjekt mappe og logg er en støtte for projektrapporten. Projektrapporten skal være innbundet og tilgjengelig for veileder og arbeidsgiver. På grunn av forhold som blant annet taushetsplikt, er det leder på arbeidsplassen som avgjør hvor tilgjengelig rapporten skal være. Projektrapporten leveres i egen innleveringsmappe på Canvas. Hver student lager et oppsummeringsnotat med egenrevisning som vedlegg til projektrapporten basert på følgende hovedpunkter:

- vurdering av det faglige arbeidet og læringsprosessen
- oppsummering av eget læringsutbytte

6.6 Vurdering av praksis som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass

Praksis som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass utgjør en selvstendig modul. Vurdering på det skriftlige arbeidet gis etter kriteriene 1-6, se pkt 3.2 i studieplanen. Praksisperioden vurderes med bestått/ikke bestått

Vedlegg:

1. Skjema midtvurdering
2. Skjema sluttvurdering
3. Kriterier for ikke bestått praksis

Midtvurdering prosjekt

Midtvurdering foretatt : (dato).....

Fravær inntil nå i perioden:.....

Dager:.....Timer:.....

Student:.....sign.

Veileder:.....sign.

Lærer:.....sign.

Kommentarer til
halvtidsevalueringa.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Skriftlig varsel om ikke bestått gitt.....(dato)

Vurderingsskjema for gjennomført prosjekt

Studentens navn:.....

Arbeidssted:.....

Tidsrom for prosjektarbeid:.....

Arbeidskrav tilknyttet prosjektet

Arbeidskrav	Bestått	Ikke bestått
Oppgave 1 Framdriftsplan		
Oppgave 2 (vurderes av skolen/faglærer) Prosjektrapport		

Alle arbeidskravene må være godkjente for å oppnå vurdering Bestått.

Vurdering: (Bestått/Ikke bestått).....

Fravær

Dager:..... Timer:.....

Underskrifter:

Student

Veileder

Lærer

Kriterier for ikke bestått praksis

Ikke bestått praksis innebærer at studenten har manglende kompetanse på ett eller flere av følgende punkter:

- Viser manglende respekt for pasienter/brukere eller pårørendes integritet og autonomi, herunder brudd på taushetsplikten
- Gir feilaktig informasjon til pasienter/brukere/pårørende
- Viser manglende evne til samhandling og evne til å vise omsorg for pasienter/brukere
- Mangler evner til å identifisere pasienter/brukernes generelle og spesielle behov
- Anvender i liten grad teoretisk kunnskap i begrunnelse for sitt praktiske arbeid
- Medvirker ikke i tverrfaglig samarbeid
- Søker ikke råd og veiledning i vanskelige situasjoner
- Overvurderer sin kompetanse og setter brukers liv og helse i fare
- Mangler kritisk reflekterende holdning til egen yrkesutøvelse
- Fravær i henhold til skolens retningslinjer utover 10% som ikke blir tatt igjen
- Viser manglende evne, kunnskap og/eller vilje til å planlegge, organisere og gjennomføre praksis

RETNINGSLINJER FOR
PRAKSISPERIODEN FOR
FAGSKOLEUTDANNING VED
PRAKSISUTPLASSERING

LÆRINGSUTBYTTE - VEILEDNING - VURDERING

FORVENTNINGER - ARBEIDSKRAV

1 Generelt om organisering av praksisstudiet

Praksisutplasseringen skal gjennomføres på en arbeidsplass innenfor fagfeltet knyttet til fordypningen i utdanningen. Med utgangspunkt i studentens erfaringer og interesser vil skolen prøve å etterkomme studentens ønsker om praksissted. Fagskolen Innlandet inngår avtale med praksisstedet. Praksis skal benyttes til direkte eller indirekte brukerrettet arbeid. Erfaringer fra praksis kan knyttes direkte eller indirekte opp mot tema for fordypningsoppgaven. Praksisperioden har en varighet på 10 uker lagt til deler av 3. og 4. semester. Studiestedet organiserer minst en felles samling på utdanningsstedet for erfaringsdeling i løpet av praksisperioden.

1.1 Turnusplan og tilstedeværelse

Praksisperioden beregnes til gjennomsnittlig 30 timer tilstedeværelse og én studiedag pr. uke i ti uker. En gjennomsnittlig arbeidsdag er på 7,5 timer. Det er obligatorisk tilstedeværelse. Det forutsettes at studenten deltar aktivt i praksisfeltet for å kunne læringsutbyttet for praksis. For at praksisperioden skal kunne vurderes til bestått, må studenten ha vært til stede minimum 90 % av den planlagte praksistiden. Fravær utover 10 % må tas igjen.

Studenten planlegger egen turnusplan som godkjennes av lærer og praksisveileder. For at studenten skal få gode læresituasjoner, bør studenten i størst mulig grad følge praksisveileders turnus.

1.2 Brukersituasjoner

Brukersituasjonene som studentene møter i praksisperioden kan være utfordrende. Det kan for eksempel være akutte situasjoner som stiller krav til yrkesutøverens kunnskaper, ferdigheter og generelle kompetanse. Det er derfor nødvendig at yrkesutøveren kan samarbeide med andre fagpersoner for å bistå til beste for brukeren.

1.3 Læringsutbytte for praksis ved praksisutplassering

Studentene må, i samarbeid med faglærer og praksisveileder, tilpasse læringsutbyttebeskrivelsene (LUB) til praksisstedets egenart og eget læringsbehov.

Kunnskap	<p>Studenten;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har kunnskap om hva som kjennetegner pasienten/ brukeren med rus og psykiske lidelser og om hvordan kompleksiteten gir konsekvenser for omsorgsutøvelsen • Har kunnskap om faglige verktøy i arbeidet med kartlegging av ressurser, behov, funksjonsnivå og helsesvikt hos pasienter med rus og psykiske lidelser • Har kunnskap om organisering av omsorgstjenesten og kjennskap til ansvar og oppgaver for aktører og samarbeidsparter i ulike pasientforløp • Har innsikt i kunnskapsbasert praksis, og kan oppdatere sin kunnskap i utviklingsarbeidet i praksisperioden
Ferdigheter	<p>Studenten;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan kartlegge situasjoner i praksis og identifisere faglige og etiske problemstillinger og behov for å iverksette tiltak • Kan anvende kunnskap om helsefremmende og forebyggende arbeid til å veilede personer med rus og psykiske lidelser i mestring når helse og funksjonsevne endres • Kan anvende kunnskap om pasienten/ brukeren til å delta i miljøbehandling for å ivareta god omsorg og behandling. • Kan anvende kunnskap om kommunikasjon og veiledning til å informere og veilede brukere, pårørende og kolleger • Kan kartlegge tilstand, ressurser og behov hos brukere ved hjelp av standardiserte observasjonsskjemaer og kartleggingsverktøy • Kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for problemstillinger i praksis

Generell kompetanse	<p>Studenten;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk ved at han/hun ivaretar brukermedvirkning, brukerens integritet, og faglig forsvarlighet i praksis. • Kan utføre helsefremmende, forebyggende, behandlende, rehabiliterende og/eller lindrende omsorg etter den pasientens/brukerens individuelle behov. • Kan bygge relasjoner med kollegaer, og på tvers av avdelinger og etater i samarbeidet om tjenestetilbudet til pasienter/brukere • Kan bidra til å utvikle konkrete miljøtiltak for å bedre kvaliteten på tjenestetilbudet på arbeidsplassen • Kan bidra til å utvikle arbeidsmetoder og tjenestetilbud på arbeidsplassen, gjennom kunnskapsdeling, veiledning og etisk refleksjon
----------------------------	---

2 Veiledning og vurdering

Veiledning og vurdering av studentens læringsutbytte i praksisperioden foregår kontinuerlig. Veiledning på praksisstedet vil bli gitt individuelt av kvalifiserte fagarbeidere med oppdatert kunnskap og erfaring fra praksisfeltet. I tillegg vil det være veiledning fra skolens lærere. Veiledningen skjer ut fra studieplanens læringsutbyttebeskrivelse samt studentens egne læringsbehov fra faglig og personlig ståsted, og praksisstedets egenart.

Ulike veiledningssituasjoner:

- **Veiledning i målsamtale** (gjennomføres i løpet av første praksisuke)

Er en formell samtale mellom student, praksisveileder og lærer der de snakker om gjensidige forventninger til praksis, studentens læringsmål/læringsutbytte, praksisfeltets muligheter og begrensninger, studentens veiledningsbehov og praksisveileders muligheter ut fra faglige ressurser. Se arbeidskrav 2.

- **Fortløpende veiledning**

Skal sikre kontinuitet i opplæringen. Læring i praksis innebærer at studenten handler i forhold til fagkunnskap og har handlingskompetanse. I veiledningssamtalene innebærer dette at studenten kan begrunne vurderingene og valgene sine. Dette bidrar til å synliggjøre handlingskompetansen. Formalisert veiledning og selvrefleksjon over tid, bidrar til å bevisstgjøre studenten på egen faglig utvikling og kompetanse. Det anbefales at praksisveileder og student avtaler faste veiledningstimer, helst 2 ganger pr.uke. I tillegg gis det "her og nå"-veiledning ved behov.

- **Veiledning i midt- og sluttevaluering**

Innebærer at praksisveileder i samarbeid med faglærer skal vurdere studentens praksis til bestått/ikke bestått. Utgangspunkt for vurderingen er utdanningens- og studentens læringsutbytte og praksisstedets læringsmuligheter. Student, praksisveileder og lærer deltar

i en formell planlagt vurderingssamtale. Tid og sted avtales i god tid. Etter midt – og sluttevaluering undertegnes skjemaene halvtidsvurdering og sluttvurdering. Hvis det er fare for at studenten ikke viser tilstrekkelig læringsutbytte for å bestå, skal det gis skriftlig varsel og veiledning på et så tidlig tidspunkt at det er mulig for studenten å kunne bestå praksis.

3 Forventninger i forhold til praksis

3.1 Forventninger til studenten:

- å gjennomføre praksisprogrammet
- å planlegge og utarbeide turnusplan i samarbeid med praksisveileder
- å utarbeide eget læringsutbytte for praksisperioden ut fra mulighetene som finnes på praksisstedet og utdanningens overordnede læringsutbytte
- å avtale tid til å gjennomgå ønsket læringsutbytte med praksisveileder og lærer
- å formulere veiledningsgrunnlag, se pkt. 5.1
- å ta initiativ til å søke råd og veiledning ved behov utenfor fastsatte veiledningssamtaler
- å kunne motta veiledning, være aktiv og vurdere egen innsats og egenutvikling under praksisperioden
- å levere arbeidskrav innen frist (i mappe på Canvas)

3.2 Forventninger til praksisveileder:

- ta imot studenten på en god måte og legge til rette for god praksis
- samarbeide om å utarbeide turnusplan
- gjøre seg kjent med læringsutbytte for praksis samt studentens egen læringsutbytte
- delta i godkjenning av studentens læringsutbytte og arbeidsplan
- legge forholdene til rette slik at studenten har mulighet til å nå ønsket læringsutbytte for praksisperioden
- hjelpe til å velge ut relevante læresituasjoner
- veilede studenten
- i samarbeid med skolen, vurdere studentens praksis til bestått/ikke bestått
- underskrive vurderingsdokumentet for praksis

3.3 Forventninger til lærer:

- veilede studenten i konkretisering av læringsutbytte
- gjøre seg kjent med studentens eget læringsutbytte og arbeidsplan
- samarbeide med student og praksisveileder om å legge til rette for veiledning og underveisvurdering etter avtale
- gi studenten tilbakemelding på oppgaver/arbeidskrav
- lede veiledning på fellessamling for erfaringsdeling ved utdanningsstedet
- legge til rette for at praksis blir vurdert til bestått/ikke bestått

4 Arbeidskrav i praksis

Arbeidskrav til praksisperioden er fire obligatoriske oppgaver samt logg for egenrefleksjon som skal besvares og innleveres etter fastsatt oppsett. Arbeidskrav og loggføring av egenrefleksjon kan bidra til å synliggjøre studentens læringsarbeid i praksis og inngå som dokumentasjon for sluttvurderingen.

4.1 Arbeidskrav 1: Eget ståsted og førforståelse

Studenten skal beskrive egne praksiserfaringer og førforståelse. Hensikten er å øke studentens bevissthet om tidligere erfaringer som utgangspunkt for å videreutvikle nye praksiserfaringer og læringsutbytte. Hensikten er å klargjøre for seg selv, veileder og lærer hvilke lære- og veiledningsbehov den enkelte student har.

Mal for utforming av oppgaven:

- Studentens navn
- Når var du ferdig med grunnutdanningen din?
- Hva er den viktigste motivasjon for å ta fagskoleutdanning innen helse?
- Hvilke arbeidserfaring har du som yrkesutøver innen helse- og oppvekstfag?
- Hvilke områder innen helse og oppvekst er du spesielt opptatt av?
- Hva opplever du som dine sterke sider som yrkesutøver?
- Hvilke områder ønsker du å endre eller videreutvikle?
- Skisser hvilke områder innen fordypningsområdet og læringsutbyttebeskrivelsen som du ønsker å arbeide med i praksisperioden innenfor rammene av utdanningens læringsutbytte for praksis. Begrunn svaret.

Rammer:

Skriftlig individuell beskrivelse av eget ståsted og praksiserfaringer etter malen ovenfor.

Omfang: ca 500 ord

Vurdering: Godkjent/ikke godkjent

Oppgaven leveres i egen innleveringsmappe på Canvas i løpet av første uke av praksisperioden

4.2 Arbeidskrav 2: Beskrivelse av eget læringsutbytte

Arbeidskravet har som formål at studentens skal kunne være delaktig i å utforme egen læringsutbyttebeskrivelse for praksisperioden. Dette kan bidra til å øke studentens interesse og ansvar for å utnytte praksisperioden best mulig. Beskrivelsen skal ta utgangspunkt i overordnet læringsutbyttet for praksis, praksisstedets rammer og studentens egne ønsker og behov som beskrevet i arbeidskrav 1, se pkt. 5.1

Læringsutbyttebeskrivelsen skal beskrive kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Ønsket læringsutbytte skal være konkret, relevant, realistisk og målbart:

Rammer:

Skriftlig individuell beskrivelse av eget læringsutbytte for praksisperioden.

Omfang: ca 500 ord

Vurdering: godkjent/ikke godkjent, studenten får veiledning og underveisvurdering av lærer og praksisveileder.

Oppgaven leveres i egen innleveringsmappe på Canvas i løpet av andre uke av praksisperioden

4.3 Arbeidskrav 3 og 4: Beskrivelse av en aktuell situasjon fra praksisperioden (case)

Studenten skal beskrive to case i praksisperioden. Utgangspunktet er arbeid med bruker av tjenesten. Hensikten er å oppøve evnen til refleksjon og faglige begrunnelser i egen yrkesutøvelse, samt tverrfaglig samarbeid.

Studenten følger opp en bruker i minimum en uke og skal deretter:

- arbeid med case skal ta utgangspunkt i beskrivelse av eget læringsutbytte, se pkt. 5.2
- beskriv hvilke utfordringer brukeren står overfor i sin aktuelle situasjon
- velge ut to fokusområder for nødvendige målrettede tiltak
- gjøre rede for og begrunn egne valg for planlegging, gjennomføring og evaluering av tiltakene

Rammer:

Skriftlig individuell beskrivelse to case i løpet av praksisperioden.

Omfang: 1500 ord +/- 10%

Vurdering gis etter kriteriene 1 – 6, se egen beskrivelse i studieplanen, pkt.3.2. Studenten får i tillegg skriftlig tilbakemelding fra lærer.

Første case leveres etter 5.praksisuke, det andre etter gjennomført praksis. Begge leveres i egen innleveringsmappe på Canvas.

4.4 Arbeidskrav 5: Logg for egenrefleksjon

I løpet av praksisperioden fører studenten logg med refleksjon over egne erfaringer. Beskrivelsene hentes fra samhandlingssituasjoner og skal ta utgangspunkt både i positive og negative erfaringer. Hensikt med loggskrivningen er å trene på refleksjon rundt etiske, faglige og praktiske begrunnelser for egen yrkesutøvelse. På den måten kan refleksjon over sammenheng mellom teori og praksis bidra til å videreutvikle faglig kompetanse og oppøve evnen til å se alternative handlingsalternativer.

Eksempel:

Beskriv kort en hendelse eller hendelsessekvens. F.eks. kan det stilles følgende spørsmål:

- hvilke reaksjoner hadde jeg? (tanker, følelser, kroppsreaksjoner)
- hva gikk umiddelbart forut for min reaksjon / hva var situasjonen?
- hva fulgte etter min reaksjon / ble noe endret?
- hvilke handlingsalternativer forelå?
- hvilke faglige og etiske begrunnelser anvendte jeg?
- hva lærte jeg av situasjonen?
- hvordan kan jeg nyttiggjøre meg dette i egen yrkesutøvelse?

Rammer:

Skriftlig individuell logg.

Omfang: ca 500 ord

Vurdering: loggen leses av faglærer

Loggen leveres i Canvas i en egen mappe som heter Logg

Vedlegg:

1. Skjema midtevaluering
2. Skjema sluttevaluering
3. Kriterier for ikke bestått praksis

Halvtidsvurdering

Fagskolen Innlandet - Avdeling for helsefag

Fagskoleutdanning i .....

Halvtidsvurdering foretatt:.....(dato)

Fravær til nå i perioden:.....(antall timer)

Student:.....sign.

Praksisveileder:.....sign.

Lærer.....sign.

Evt. kommentar: .....

.....

.....

.....

.....

Hvis det oppstår tvil om at studenten kan oppfylle beskrevet læringsutbytte og få bestått ved praksisperiodens slutt, skal studenten gis skriftlig varsel om dette snarest og senest 3 uker før praksisperiodens avslutning.

Skriftlig varsel om stryk er gitt:.....(dato).

Arbeidskrav knyttet til praksisperioden	Godkjent	Ikke godkjent
Arbeidskrav 1: <i>Egen ståsted og førforståelse</i>		
Arbeidskrav 2: <i>Beskrivelse av eget læringsutbytte</i>		
Arbeidskrav 3: <i>Case 1</i>		
Arbeidskrav 4: <i>Case 2</i>		
Arbeidskrav 5: <i>Logg for egenrefleksjon</i>		

Vurderingsskjema - sluttvurdering

Fagskolen Innlandet - Avdeling for helsefag

Fagskoleutdanning i .....

Vurderingsskjema for gjennomført praksis

Studentens navn:.....

Praksissted:.....

RESULTAT:.....(bestått/ikke bestått)

Fravær:.....(antall timer)

Tidsrom:.....

Student

Praksisveileder

Lærer

Ferdig utfylt skjema oversendes skolen

Kriterier for ikke bestått praksis

Ikke bestått praksis innebærer at studenten har manglende kompetanse på ett eller flere av følgende punkter:

- Viser manglende respekt for pasienter/brukere eller pårørendes integritet og autonomi, herunder brudd på taushetsplikten
- Gir feilaktig informasjon til pasienter/brukere/pårørende
- Viser manglende evne til samhandling og evne til å vise omsorg for pasienter/brukere
- Mangler evner til å identifisere pasienter/brukernes generelle og spesielle behov
- Anvender i liten grad teoretisk kunnskap i begrunnelse for sitt praktiske arbeid
- Medvirker ikke i tverrfaglig samarbeid
- Søker ikke råd og veiledning i vanskelige situasjoner
- Overvurderer sin kompetanse og setter brukers liv og helse i fare
- Mangler kritisk reflekterende holdning til egen yrkesutøvelse
- Fravær i henhold til skolens retningslinjer utover 10% som ikke blir tatt igjen
- Viser manglende evne, kunnskap og/eller vilje til å planlegge, organisere og gjennomføre praksis